

EXPUNERE DE MOTIVE

Prezenta propunere legislativă s-a născut din dorința de a răspunde la întrebarea: cât de mare trebuie să fie penalizarea aplicată contribuabilului român care nu-și plătește la scadență impozitele și taxele datorate statului?

De asemenea s-a dorit să se asigure și în acest domeniu respectarea principiului predictibilității, având în vedere că aproape nu există persoană în România, juridică sau fizică, pentru care deținerea unui orizont cu privire la posibilitatea de a face față cerinței de impozite a statului să nu reprezinte o necesitate elementară.

Am plecat de la constatarea că, în ultima vreme, stabilirea cotei majorărilor de întârziere prin raportarea la nivelul dobânzii de referință a Băncii Naționale a României nu mai reprezintă un principiu, deși are aceeași justificare economică pe care a avut-o în trecut. Astfel, înainte de 1 ianuarie 2006 când dobânzile bancare erau mari s-au aplicat cote de 0,06% sau 0,05% pentru fiecare zi de întârziere iar după această dată, deși dobânzile bancare s-au redus foarte mult, cota majorărilor a fost fixată la nivelul de 0,1% pentru fiecare zi de întârziere.

Dobânda de referință a BNR din decembrie 2005 a fost de 7,50%, deci majorările de întârziere pentru anul 2006 ar fi trebuit să fie de 0,048% în loc de 0,1% cât s-a aplicat $\left(\frac{7,5\% + 10\%}{365\text{ zile}} = 0,048\% \right)$.

În mod similar, pentru că dobânda de referință a BNR din decembrie 2006 a fost de 8,75%, majorările de întârziere pentru anul 2007 ar fi trebuit să fie de 0,051% în loc de 0,1 cât s-a aplicat $\left(\frac{8,75\% + 10\%}{365\text{ zile}} = 0,051\% \right)$.

Am plecat și de la constatarea că, din punct de vedere legislativ, instabilitatea în acest domeniu a fost maximă:

- Ordonanța nr. 11/1996 privind executarea creanțelor bugetare: „Cota majorărilor de întârziere.....se stabilește prin hotărâre a Guvernului, la propunerea Ministerului Finanțelor, corelat cu rata dobânzii de referință a Băncii Naționale a României, la care se pot adăuga cel mult 10 procente.”;

- Ordonanța nr. 53/1997 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 11/1996: „Cota majorărilor de întârziere datorate se stabileștecorelată cu rata medie a dobânzii practicate pe piața interbancară, la care se pot adăuga cel mult 20 de puncte procentuale.”;

- Ordonanța nr. 26/2001 pentru modificarea Ordonanței Guvernului nr. 11/1996: „Cota majorărilor de întârziere se stabileștecorelată cu taxa oficială a scontului, stabilită de Banca Națională a României.”

- Ordonanța nr. 61/2002 privind colectarea creanțelor bugetare: „Plata cu întârziere a impozitelor, taxelor, contribuțiilor și a altor obligații bugetare.... se sancționează cu o penalitate de întârziere de 0,5% pentru fiecare lună și/sau fiecare fracțiune de lună de întârzierePenalitatea de întârziere nu înlătură obligația de plată a dobânzilor.....”;

- Ordonanța nr. 92/2003 privind Codul de procedură fiscală: „Nivelul dobânzii se stabilește corelat cu nivelul dobânzii de referință a Băncii Naționale a României la care se adaugă 10 puncte procentuale, o dată pe an, în luna decembrie, pentru anul următor, sau în cursul anului, dacă rata dobânzii de referință se modifică cu peste 5 puncte procentuale.”;

- Legea nr. 210/2005 privind aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 20/2005 conține două texte diferite pentru această speță, unul identic cu cel din Ordonanța nr. 92/2003 și altul cu totul diferit de toate reglementările anterioare, respectiv: „Nivelul majorării de întârziere este de 0,1% pentru fiecare zi de întârziere și poate fi modificat prin legile bugetare anuale.”

Pentru o mai bună înțelegere a fenomenului, considerăm că trebuie găsit răspunsul la întrebarea: ce reprezintă majorarea de întârziere-contribuție care ține de sistemul legal de impuneri sau penalizare care ține de răspunderea pentru neîndeplinirea unei obligații prevăzute de lege. Se constată că există o confuzie din acest punct de vedere, pentru că actualul Cod de procedură fiscală prevede că majorările de întârziere reprezintă drepturi ce rezultă dintr-un raport de natura fiscală iar în Decizia nr. 305/2002, Curtea Constituțională stabilește că „instituirea unor majorări de întârziere pentru neachitarea în termenul legal a obligațiilor bugetare nu intră în sfera sistemului legal de impuneri, ci în aceea a răspunderii juridice pentru neîndeplinirea îndatoririlor prevăzute de lege”. Menționăm că în decizia invocată mai sus, Curtea Constituțională utilizează ca argumentație faptul că dobânda de referință stabilită de Banca Națională a României reprezintă „unul dintre mecanismele economiei de piață” iar corelarea dintre nivelul majorărilor de întârziere și acest „mecanism” este considerată firească.

În orice caz, dacă majorările de întârziere reprezintă contribuție financiară în accepțiunea art.56 din Constituția României, atunci trebuie să funcționeze principiul prevăzut de alin.(2) al acestei prevederi, respectiv: „Sistemul legal de impuneri trebuie să asigure așezarea justă a sarcinilor fiscale” iar dacă acestea reprezintă o formă de răspundere juridică, atunci trebuie să funcționeze principiul conform căruia orice faptă se sancționează în funcție de gravitate și de pericolul social generat, nici mai mult și nici mai puțin.

Sigur că trebuie să se instaureze o anumită disciplină financiară, că statul trebuie să fie ferm în raport cu contribuabilii săi, dar nici într-un caz statul nu trebuie să-și propună să încaseze cu titlul de penalizare sume de trei-patru ori mai mari decât pagubele pe care le suportă, îmbogățind fără justă cauză o birocrație devenită agresivă în raport cu posibilitățile contribuabililor - agenți economici dezavantajați în competiția generată de aderarea la Uniunea Europeană, sau pensionari care se zbat la limita de subzistență - de a face față pretențiilor unui stat din ce în ce mai lacom.

Față de aceste considerente s-a elaborat prezenta propunere legislativă prin care s-a urmărit modificarea articolului 116, alin.(5) din Ordonanța Guvernului nr. 92/2003 privind Codul de procedură fiscală, astfel încât acesta să elimine neajunsurile descrise mai sus și să răspundă la toate cerințele specifice materiei în cauză:

- justețe: corelarea majorărilor de întârziere cu dobânda de referință a Băncii Naționale a României;

- predictibilitate: raportarea la valori precise ale unui indicator transparent specific economiei de piață;

- disciplină: aplicarea unei corecții suplimentare față de rata dobânzii, cu caracter sancționator.

Inițiatori,

Senator Mihai ȚÂBULEAC

Senator Gheorghe FLUTUR

Senator Mircea CİNTEZĂ

Senator Viorel ARION

Senator Nicolae APOSTOL

Senator Dan Claudiu TĂNĂSESCU

